

[Axel Dam.]

kun med sin Akties Paalydende. Selv om et Dokument er underskrevet med et af Nationens allerbedste Navne, er Underskriften ligefuldt anonym, kun paa en Protokols eller en tilstedeværende — eller manglende — Kassebeholdnings Vegne har vedkommende Direktør skrevet under, ikke paa egne Vegne.

Nu kan man naturligvis forsvare en saadan Lovbestemmelse med, at enhver, der indlader sig i Forretning med en saadan fingeret Person som et Aktieselskab, maa vide, hvilken Risiko han løber, og at han ingen Person har at holde sig til, hvis der bliver Brug for at gøre Ansvar gældende.

Alligevel er der for den umiddelbare Retsfølelse noget urimeligt i at forbinde et begrænset Ansvar, naar det gælder Forpligtelser eller Underskud, med Ret til ubegrænset Gevinst, naar det gælder Andel i Udbyttet. I gunstige Tider kan Aktionærer indkassere ubegrænsede Dividender, og naar der saa kommer Kriser og Fallit, har de deres opsparede Profit i Behold og kan lade Kreditorerne eller Samfundet bære det Tab, der overskrider Aktiebeløbet, et Aktiebeløb, som maaske paa Grund af Udvalding og tidligere høje Dividender kun repræsenterer en Brøkdel af den Formue, Aktionærene i Aarenes Løb har indtjent gennem Selskabet.

Den belgiske Storindustrimand, Glasværksejer Henri Lambert, har i sin Bog „Le nouveau contrat social“, den nye Samfundspagt — det alluderer naturligvis til Rousseaus bekendte Bog med et lignende Navn — rejst Krav om en personlig Ansvarslovgivning, hvorefter enhver, der vil være Medinteressent i et Foretagende udover det at indskyde nogle Penge som Laan mod fast Rente, der indbefatter Risikopræmie, skal behandles som juridisk medansvarlig for alle de økonomiske Forpligtelser, som Selskabet paatager sig. Den Tanke synes jeg ikke, man paa Forhaand helt kan afvise, jeg henstiller den til Overvejelse og Prøvelse.

Man kan let se, at i hvert Fald en Del sunde Virkninger vilde blive Følgen af en saadan Bestemmelse, f. Eks. at Folk vilde holde op med at spekulere paa Gevinst gennem Foretagender, som de ikke kan have Indseende med eller har Forstand paa.

Maaske vil man indvende, at det vil lamme Foretagsomheden, hvis for megen Kapital af den Grund skulde holde sig tilbage, men hertil er at sige, at naar der bydes Kapitalen god Rente og tilstrække-

lig Risikopræmie, er det jo alt, hvad der med Rimelighed og Retfærdighed tilkommer den, der kun virker med i et Foretagende gennem sit Pengeindskud. Udbyttet af den særlige Omsigt og Dygtighed, hvormed et Foretagende bringes til at give et kæmpe-mæssigt Overskud, bør retfærdigvis kun tilkomme dem, der enten ved Indsats af personlig Dygtighed bidrager til dette Resultat eller dog har saa megen Indsigt og Forstand paa det, de indlader sig paa, at de tør give Foretagendet den moralske Støtte at gøre sig solidarisk med det.

Et Tvilsspørgsmaal giver dog dette Forslag Anledning til: Skal en Aktionær være ansvarlig med hele sin Formue, hvis Selskabet gaar fallit, eller kun svare for en saa stor Del af Underskuddet udover sit Aktiebeløb, som kvotamæssigt falder paa ham, naar det fordeles paa samtlige Aktionærer i Forhold til deres Indskud? Lambert selv hævder, at enhver, der er meddelagtig i en Handling, er fuldt ansvarlig for alle dens Konsekvenser, i hvert Fald udadtil overfor det øvrige Samfund. Hvorledes Aktionærene indbyrdes vil dele Ansvaret, bliver en Sag mellem dem. Statens Retsvæsen kan ikke drage anonyme og transportable Aktier til Ansvar.

I Retsforbundets Program er der et Punkt, som hedder: Alle Aftaler og Forpligtelser, der angaar personlige og økonomiske Forhold, og som ikke krænker andres Ret, nyder Statens Retsbeskyttelse, og i Tilknytning hertil: alle myndige Borgere bærer det fulde Ansvar for deres retsstridige Handlinger. Optræder de i Fællesskab, bærer de Ansvaret solidarisk og kan ikke skyde sig ind under upersonlige Retssubjekter. Her er imidlertid kun Tale om ligefrem retsstridige Handlinger, og da det vel ikke ligefrem er retsstridigt kun at paatage sig en forud begrænset økonomisk Risiko, kan selve Aktietegningen vel ikke falde ind under denne Bestemmelse, saafremt der blot er nogen, f. Eks. Bestyrelsen eller Direktøren, der kan gøres ansvarlig.

Nu er det jo efter de bestaaende Forhold, saa vidt jeg ved, saaledes, at et Aktieselskab kan gaa fallit, selv om alle Aktionærene — og der behøves vist kun at være 3 i alt — er Millionærer og maaske oven i Købet er blevet Millionærer gennem det Selskab, de nu har ladet i Stikken, efter at det har lidt Tab, som overstiger Aktiekapitalen, og som de paa Grund af deres begrænsede Ansvar ikke er forpligtet til at dække.

Da det forelagte Lovforslag, saa vidt